

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ ΕΔΩΞΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Παγκόσμια Ημέρα Μητρικής Γλώσσας: Η διαφύλαξη της σκέψης

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο υπογράφεται από τον Γρηγόρη Χατζηλαμπρινό και δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο <https://www.freeminds.gr> στις 9 Φεβρουαρίου 2021 με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας. Αναφέρεται στην αναγκαιότητα διαφύλαξης της μητρικής γλώσσας.

Σε όλη του τη ζωή ο άνθρωπος παλεύει, για να κατακτήσει τη γνώση, άλλος σε μεγαλύτερο και άλλος σε μικρότερο βαθμό. Πολλά από τα πράγματα που μάς περιβάλλουν παραμένουν άγνωστα για μεγάλο τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού και η άγνοια πολλές φορές μάς φέρνει σε αμηχανία, στην περίπτωση που δυσκολευόμαστε να κατανοήσουμε μια κοινωνική εκδήλωση πάσης φύσεως από έναν τόπο διαφορετικό από τον δικό μας.

Ωστόσο, εδώ υπάρχει ένα μεγάλο εμπόδιο, το οποίο ακούει στο όνομα «γλωσσικός παράγων». Η γλώσσα, για την οποία έχουν δοθεί πάμπολλοι ορισμοί μέχρι σήμερα, παραμένει το βασικό εργαλείο επικοινωνίας και μετάδοσης της πληροφορίας μετά την εικόνα. Σε αντίθεση με τη δεύτερη, η πρώτη μπορεί να διασώσει την πληροφορία και να τη μεταφέρει, όπου υπάρχει ανάγκη και ενδιαφέρον, γρηγορότερα και πιο αξιόπιστα, διατηρώντας την για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Όμως, μέσα σε όλη αυτή την προσπάθεια της καθολικής συνεννόησης, στο μέτρο του δυνατού, οι γλωσσικές ιδιαιτερότητες των ανθρώπων παραμένουν αλώβητες¹. Η πολυγλωσσία μπορεί να κρίνεται σε πολλές περιπτώσεις απαραίτητη, όμως δεν παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η γλώσσα με την οποία έχει ανατραφεί και μεγαλώσει ένας άνθρωπος, άσχετα από το πνευματικό του επίπεδο, παραμένει στο στόμα του, στο νου του και στην ψυχή του.

Η διαφύλαξη της μητρικής γλώσσας καθίσταται σημαντική για πολλούς και διάφορους λόγους. Αρχικά, ως επικοινωνιακό εργαλείο διευκολύνει την έκφραση της νόησης. Ενώ η δομή της μπορεί να είναι η ίδια, η μορφή της διαφέρει ανά τις ηπείρους, δημιουργώντας αυτό το ενδιαφέρον μωσαϊκό, το οποίο δίνει την ευκαιρία σε όλους τους ανθρώπους να διακηρύσσουν τη διαφορετικότητά τους, αρνούμενοι μια ανούσια ομοιομορφία. Είναι αυτή η μορφή η οποία ασκεί

¹ αλώβητες: ακέραιες, αναλλοίωτες, σταθερές

μιαν ιδιαίτερη γοητεία στον άνθρωπο, αποκαλύπτοντάς του την ευελιξία της σκέψης και την ποικιλία που κατακλύζει² το περιβάλλον του.

Η διαφύλαξη των πολιτισμικών αγαθών μέσω της γλώσσας είναι επίσης μια σημαντικότητα παράμετρος της διατήρησης της μητρικής γλώσσας, καθώς αυτή, στην περίπτωση που δεν έχει γίνει κάποια καταγραφή της και κατά συνέπεια μένουν άγνωστα όσα αυτή αντιπροσωπεύει, οδηγείται στη λησμονιά και θανατώνει έτσι ένα μέρος του κόσμου.

Πέραν τούτου, η μητρική μας γλώσσα μάς χαρίζει μια άτυπη ταυτότητα, έναν πνευματικό χώρο και δεσμούς που κανείς δεν έχει το δικαίωμα να αποκόψει. Δεν είναι τυχαίο το ότι, σε διαλεκτικό πλαίσιο, διατηρούνται πολλοί σύλλογοι προς διάσωση και προς διάδοση των Ποντιακών, των Τσακωνικών, των Βλάχικων και άλλων διαλέκτων. Το μόνο που μας μένει να πράξουμε είναι να την προστατέψουμε, με στόχο τη διατήρηση των θεμελίων της ψυχής μας, διότι, εάν αυτά παραμείνουν σαθρά³, δεν υπάρχει ελπίδα για την ανθρωπότητα.

A3. Με αφορμή το παραπάνω κείμενο αποφασίζεις να γράψεις ένα άρθρο 200-250 λέξεων για το ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου σου. Σε αυτό να εκθέσεις τεκμηριωμένα την άποψή σου για την ανάγκη διατήρησης της μητρικής γλώσσας, αλλά και των διαλεκτικών της μορφών που σώζονται σήμερα.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ (1912 – 1991)

Η Ελληνική γλώσσα

Το ποίημα ανήκει στον ποιητή Νικηφόρο Βρεττάκο και περιλαμβάνεται στη συλλογή «Εκκρεμής δωρεά, τόμος Γ΄, εκδ. Τρία φύλλα, Αθήνα 1986.

Όταν κάποτε φύγω από τούτο το
φως θα ελιχθώ προς τα πάνω όπως
ένα ρυάκι που μουρμουρίζει.
Κι αν τυχόν κάπου ανάμεσα
στους γαλάζιους διαδρόμους

² κατακλύζει : (μτφ) γεμίζει (έναν χώρο) ασφυκτικά

³ σαθρά : σάπια (μτφ), διαβρωμένα, επιφανειακά

συναντήσω αγγέλους, θα
τούς μιλήσω ελληνικά,
επειδή δεν ξέρουνε γλώσσες.
Μιλάνε μεταξύ τους με μουσική.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Πώς περιγράφει τη σχέση του με την ελληνική γλώσσα το ποιητικό υποκείμενο; Για ποιον λόγο τη διαχωρίζει από τις άλλες γλώσσες;

ή

2. Να υποθέσεις ότι είσαι ο αποδέκτης του παραπάνω ποιήματος. Να γράψεις μια σύντομη απάντηση στο πρόσωπο που σου έστειλε το ποίημα με μια επιστολή, στην οποία θα εκφράζεις σκέψεις και συναισθήματα για την εκφραστική δύναμη της ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 25